

הסימפוזיון הבינ"ל השני לעיצוב בר קיימא, 5-6.11.2009, סאו פאולו, ברזיל סקירה מאת עדיטל אלה

כנס של יומיים ברובע העסקי החדש של סאו-פולו. רמת החייל של סאו-פאולו, אם תרצו..

כ"כ שונה מהמעונבות של כנסים אירופאיים לעיצוב בר-קיימא בהם שהיתי לא פעם בשנים האחרונות. בברזיל ברכת השלום היא נשיקה וחיבוק, גם בין זרים מוחלטים.. וכך, כל מפגש מתחיל מדרגת קירבה שמפילה מחיצות תוך שניות.. מה שיצר אווירה של ידידות ותיקה, התלהבות של עשייה משותפת ושותפות למסע.

הכנס התנהל על פי המבנה המסורתי של הרצאות ודיונים במליאה וסנשים מקבילים של הצגת מאמרים. האקשיין האמיתי כצפוי, התרחש בין ההרצאות, בין השאר בזכות אירוח כיד המלך לו זכינו המרצים האורחים - ארוחות גורמה מהמטבח המקומי בהן הקרניבורים שבינינו סעדו אל ליבם מגוון מרשים של מי שהיו פעם בעלי חיים והצמחוניות התרשמו מהמגוון הקולינרי שהאיזור הטרופי מאפשר, פירות עץ הקשיו, לבבות דקלים בקוטר 10 ס"מ, תפוחי אדמה ירוקים ובננות ומנגו מבושלים באין סוף דרכים.

בתוך כל זה התנסחו במשך יומיים 4 תכני ליבה מרכזיים בהם עסק הכנס.

ציר תוכן ראשון:

הפן החברתי של עיצוב לקיימות קיבל בכנס מקום של כבוד. ייתכן כי במידה רבה בשל מיקום הכנס בברזיל הוצגו מספר לא מבוטל של מקרי מבחן בהם עיצוב משמש כלי להעצמת קהילות ו/או למינוף משאבים טבעיים מקומיים.

ד"ר ליה קרוקן מברזיל הציגה בהרצאתה 'על עיצוב וטריטוריה' מספר פרוייקטים הקשורים למינוף משאבים טבעיים מקומיים בהקשר של מוצרי מזון וחומרי גלם לייצור מוצרים. היא שיתפה מנסיונה לתקשר באמצעות כלים של עיצוב עושר תרבותי מקומי כמגשר בין היצרן לצרכן ע"מ לעודד דפוס צריכה מקיימים שיכולים להעצים את הקהילה המקומית ברמה החברתית והכלכלית.

פרנדה מרטינז שיתפה מנסיונה בעבודה עם קהילות באיזור האמזונס. היא פרטה מספר מקרי מבחן של עבודה משתפת עם קהילות לעיצוב והעצמת מותג עצמאי של תוצרת מקומית, יצירת ליין מוצרים מחומרים מקומיים כמו ליבת עץ הדקל, או מחומרי פסולת כמו בדי פרסומת ישנים.

מתוך הרצאה של פרננדה מרטינז: עבודה עם קהילות באיזור האמזונס.

Design & Território | Lla Krucken | 2009

explaining the environmental table	
product	
renewable plant origin	53,5%
natural plant	42,2%
raw material with certification of origin	0%
package	
recycled material	25%
recycled material	86,7%
recommended number of refills	3

*percentage calculated in dry base

מתוך הרצאתה של ליה קרוקן: לייבל סביבתי על מוצר קוסמטי של חברת נטורה; ניתוח מוצרי מזון מקומיים

ציר תוכן שני:

ציר התוכן השני היה עיצוב ל"בסיס הפירמידה" (Base of the economic pyramid) שהמייצג המרכזי שלו היה ג'יי.סי. דיל ידידו האנרגטי מהאוניברסיטה הטכנית בדלפט שבהולנד – המחלקה לעיצוב בר-קיימא שהיא בעלת מקום של כבוד בסצנה הבינ"ל.

ג'יי.סי. הציג מספר מקרי מבחן של עבודת המחלקה בשיתוף עם תאגידי ענק כמו פיליפס ודסו לפיתוח מוצרים על פי תפיסת הקיימות לקהילות עולם שלישי. אלה שיתופי פעולה שצומחים מתוך כך שחברות בינ"ל מזהות את הפוטנציאל העסקי שבפיתוח פתרונות ל-4 ביליון לקוחות פוטנציאליים שמשתכרים פחות מ-3 דולר ליום, אבל עדיין מוציאים על אור ואנרגיה יותר מכל אירופאי ממוצע בתחשיב שנתי (נר אחד הוא אמנם זול אבל צריכת נרות שנתית עולה יותר ממה שאנחנו מוציאים על הארה של נורה מקבילה...). האקדמיה מצידה מביאה את הידע והמינוף ליצירת מוצרים בעלי שורת רווח משולשת (סביבתית, חברתית וכלכלית).

MOONLIGHT הוא פרוייקט שפותח במשך 3 חודשי שהות של סטודנטים בכפר בקמבודיה. הפרוייקט פותח בשיתוף עם KamWorks. בתהליך עיצוב שהתאפיין בשיתוף האוכלוסיה המקומית למיפוי צרכים, גיבוש אפיון, ובדיקת אבי טיפוס פותח גוף תאורה בטכנולוגיית LED המיוצר בייצור מקומי ומופעל סולארית. כדי להתגבר על אתגרי השיוק לאוכלוסיה המקומית השתמשו היזמים בתחביב הקריוקי הנפוץ והקליטו שיר לפרסום והסברת המוצר בביצוע כוכב פופ מקומי.

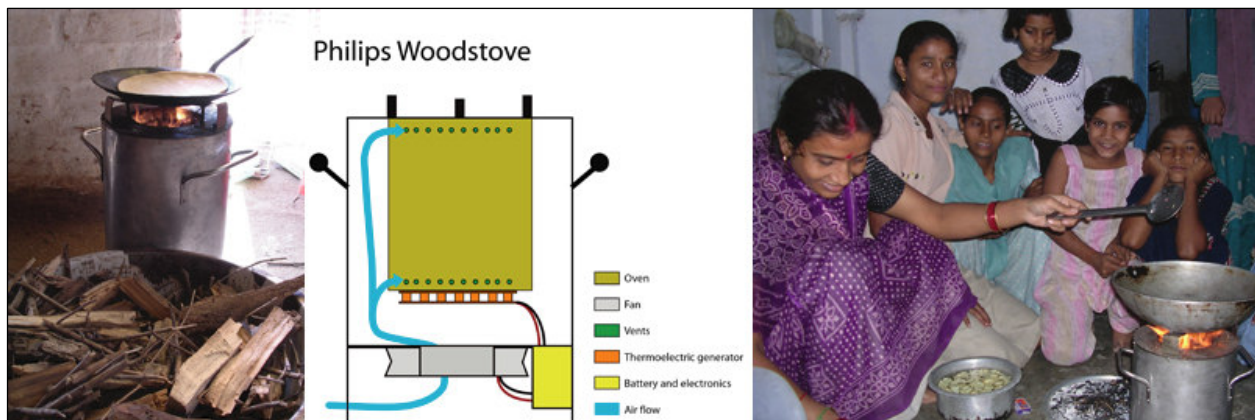
WOODSTOVE הוא תנור בישול מוסק עצים שפותח בשיתוף עם פיליפס. הפרוייקט התבסס על טכנולוגיה שפותחה בפיליפס שמייעלת מאוד את תהליך הבישול, חוסכת 50% מצריכת העצים להפעלת התנור וכן מפחיתה משמעותית את זיהום האויר.

גם כאן נעשה תהליך ארוך של עבודה עם האוכלוסיה המקומית ולאחריו התאמה של אבות טיפוס עפ"י מנהגי הבישול הנהוגים במדינות שונות – בישול בכריעה בהודו, בישול בישיבה באפריקה ובישול בעמידה בסין.

לפרטים נוספים: http://portal.anhembi.br/sbds/anais/art_palestrantes.htm
<http://www.research.philips.com/newscenter/pictures/misc-sustainability.html>

MOONLIGHT – מתוך הרצאתו של ג'יי.סי. דיל

WOODSTOVE - מתוך הרצאתו של ג'יי.סי. דיל

ציר תוכן שלישי:

הציר השלישי עסק בעיצוב בר-קיימא למדינות מפותחות, עסק בהקשר התרבותי והעלה את השאלה החשובה של לאן אנחנו מנתבים את העשייה בתחום. ציר זה הדגיש כי אמנם קיימים ונגישים היום הרבה כלים למיזעור הנטל הסביבתי של מוצרים אבל ראוי קודם לשאול איזה מין מוצרים אנחנו מעצבים.

בציר הזה בלטה הרצאתו של מ'ריטה מדרום אפריקה שדיבר על הקונספט האפריקאי אובונטו כמקור השראה לעיצוב בר-קיימא. אובונטו בבסיסו מושתת על ההבנה של קשר בלתי אמצעי בין הפרט לקבוצה כבסיס ליכולת לבצע כל משימה. מתוך תפיסה זו ההרצאה כיוונה לעיצוב מוצרים לשימוש משותף ולחיזוק קשרי קהילה.

לפרטים נוספים: http://portal.anhembri.br/sbds/anais/art_palestrantes.htm

בציר הזה נכחה גם ההרצאה שלי שהיתה היחידה שעשתה תירגום ישיר בין עולם הערכים ממנה היא ניזונה למתודולוגיה המציגה אסטרטגיות מעשיות לעיצוב לקיימות. ההרצאה פרשה 5 אסטרטגיות לעיצוב בר-קיימא שהודגמו באמצעות עבודות עיצוב שלי, עבודות של סטודנטים מהמסלול 'עיצוב סביבה חברה' במכון טכנולוגי חולון, ותוצרים של סדנאות של המתודולוגיה בארץ ובמקסיקו.

לפרטים נוספים: <http://www.youtube.com/watch?v=Em91rOxbSGY>

<http://www.aditalela.com/publications.html>

WATERFULL באר עילית לאיסוף מי טל ומי גשם. עיצוב: עדיטל אלה ועודד דידוביץ

TWOGO סל ומושב אופניים בשיטת DIO (DO IT OURSELVES) עיצוב: יעל ליבנה בהנחיית פרופ' גד צ'רני, מכון טכנולוגי חולון.

ציר תוכן רביעי:

פרוייקטי מחקר בינ"ל: DESIS LENS

DESIS – DESIGN FOR SOCIAL INNOVATION AND SUSTAINABILITY. בהמשך למהלך שמוביל הפוליטיקניקום במילאנו בראשותו של אזיו מנזיני הוצג הפרוייקט הנוכחי DESIS – DESIGN FOR SOCIAL INNOVATION AND

SUSTAINABILITY שהוא המשך ישיר של הפרויקטים אותם הוביל מנזני בשנים האחרונות: SUSTAINABLE EVERY .CREATIVE COMMUNITIES , EMUDE , DAY

בראי הפרויקטים הנ"ל DESIS מייצג פרוייקט מחקרי בינ"ל שמטרתו לקדם תיעוד מקרי מבחן מרחבי העולם וקידום פרוייקטים בהם עיצוב משמש בסיס ליצירת שירותים ומוצרים המייסדים דפוסים חברתיים ברי-קיימא.

הוצגו מספר מקרי מבחן מקהילות DESIS השונות: דרום אפריקה, ברזיל, קולומביה, סין, אירופה וארה"ב וייתכן שאף הונחה אבן הפינה ל-DESIS מזרח תיכון..

לפרטים נוספים: www.desis-network.org

הפרוייקט האירופאי-אסייתי LeNS – Learning Network on Sustainability הוצג ע"י קרלו ויסולי מאיטליה. זהו פרוייקט שמתקיים זוהי השנה השלישית ומטרתו ליצור תשתית פתוחה ונגישה לידע עדכני בנושא מערכים מקיימים של PSS (PRODUCT SERVICE SYSTEMS) – מערכות המשלבות מוצרים הנסחרים באמצעות מערך של שירות ולא נמכרים ישירות ללקוח.

לפרטים נוספים: www.lens.polimi.it

לסיכום,

כמכלול היה צורך בקצת בגרות בתחום כדי לתפור מסקנות אופרטיביות מהכנס. השיח השולט של שירות במקום מוצר ועיצוב לחדשנות חברתית נוטה לפעמים לשכוח שאנו כמעצבים צריכים לעסוק באספקטים שלו הקשורים למקצוע שלנו כדי באמת לתרום בתוכו.

אחד הדברים המרתקים שקרו בכנס הזה היה רמת הקירבה והאינטימיות שנוצרה בין הדוברים והמארגנים. בארוחת הסיכום (הפעם פיצריה מסורתית משנת 1953..) היה קושי ניכר להפרד ממי שהיו זרים מוחלטים רק 36 שעות קודם..

ביום שאחרי, ערב אחד של סמבה משובחת במיוחד היה תזכורת מצויינת שלב העניין הוא פשוט להתמסר, להתמסר לעשייה בתחום על פי מיטב הבנתנו כל אחד בתוך התפקיד הייחודי שהוא יכול לשחק ופשוט לרקוד לתוך זה. התשובות כבר יבואו..

